

ELERING AS LIITUMISTASU JA TARBIMIS- VÕI TOOTMISTINGIMUSTE MUUTMISE TASU ARVUTAMISE METOODIKA

Kehtivad alates 01.07.2019,
kooskõlastatud Konkurentsiameti 03.06.2019 otsusega nr 7-10/2019-004.

Elektrituruseaduse § 73 lõike 1 kohaselt kooskõlastab võrguettevõtja Konkurentsiametiga elektrituruseaduse § 71 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud liitumistasu ja tingimuste muutmise tasu arvutamise metoodika (edaspidi Metoodika). Elektrituruseaduse § 72 lg 3 lubab võrguettevõtjal moodustada turuosaliste rühmi ja rühmakaupa eristada võrgutasusid ja võrguteenuste osutamise muid tingimusi, järgides elektrituruseaduse muid asjakohaseid sätteid.

Käesolevas Metoodikas kasutatakse mõisteid elektrituruseaduses, võrgueeskirjades, Elering AS elektri põhivõrguga liitumise tüüptingimustes“ (edaspidi Liitumistingimused) ja muudes õigusaktides toodud tähenduses, kui Metoodikast ei tulene teisiti.

1. Üldsätted

- 1.1 Võrguga ühendamise eest võetav liitumistasu või tarbimis- või tootmistingimuste muutmise eest võetav tasu (edaspidi Liitumistasu) koosneb järgmistest komponentidest:
 - 1.1.1 liitumisvõimsuse tagamiseks projekteeritavate ning ehitatavate elektripaigaldise rajamise kulu (edaspidi ka ehitustööde ja seonduvate tööde maksumus);
 - 1.1.2 liitumistaotluse alusel koostatava liitumispakkumise väljastamise ning allkirjastamise korraldamise kulu (edaspidi menetlustasu);
 - 1.1.3 sõlmitud liitumislepingu kohaste toimingute korraldamise kulu (edaspidi toimingutasu).
- 1.2 Liitumistasu komponentide maksumus kujuneb järgmiselt:
 - 1.2.1 ehitustööde ja seonduvate tööde maksumus sisaldab tarbimis- või tootmisvõimsuse ühendamiseks või olemasolevate tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks vajalikke ning põhjendatud kulusid, muuhulgas järgmiseid uute elektripaigaldiste ehitamise ja olemasolevate elektripaigaldiste ümberehitamisega seotud otseseid kulusid:
 - 1.2.1.1 uuringute ja kooskõlastustega (sh planeeringute koostamise ja kooskõlastamisega) seotud kulud;
 - 1.2.1.2 liitumise tehnilise lahenduse dokumentatsiooni koostamine;
 - 1.2.1.3 alajaama territooriumi ja/või elektriliini trassi kasutusse saamisega seotud kulud, sealhulgas maakasutusõiguse vormistamise kulud (notaritasu, riigilõiv, maa ostmise korral maa ostuhind jne), puude mahavõtmise ja äraveo kulud trassi/territooriumi ettevalmistamisel jne;

- 1.2.1.4 elektriseadmete ja materjalide maksumused ning ehituse, montaaži ja seadistamise kulud;
- 1.2.1.5 projektdokumentatsiooni (hankedokumentatsioon, teostusjoonised, eksploatatsiooni dokumendid jms) maksumus;
- 1.2.1.6 elektripaigaldiste toimimiseks, käiduks ja teenindamiseks vajalike hoonete, rajatiste ja juurdepääsude maksumused;
- 1.2.1.7 liitumisega seotud vajalikud ümberehitused põhivõrguettevõtja elektripaigaldistes, sealhulgas liitumisega seotud ümberehituste tõttu tööst välja minevate elektripaigaldiste demontaaž, ära vedu ja utiliseerimine;
- 1.2.1.8 muud põhjendatud otsesed konkreetse liitumisega seotud kulud (sh pinnaseuuringute, pinnase taastamine, juurdepääsuteede rajamine, omanikujärelevalve, nõuetekohasuse kontrolliga seotud kulud jm).
- 1.2.2 menetlustasu sisaldab keskmistatud tegelike kulude alusel arvestatud põhivõrguettevõtja kulutusi liituja liitumistaotluse vastuvõtmiseks, läbivaatamiseks, andmete kontrollimiseks ja täpsustamiseks, liituja konsulteerimiseks liitumismenetluse raames, liitumislepingu pakkumise väljastamiseks vajalike arvutuste tegemiseks ning skeemide, liitumistasu kalkulatsiooni ning liitumislepingu koostamiseks;
- 1.2.3 toimingutasu sisaldab keskmistatud tegelike kulude alusel arvestatud põhivõrguettevõtja kulusid liitujaga sõlmitud liitumislepingus toodud põhivõrguettevõtja kohustuste täitmise korraldamiseks, liitumislepingu ajakohastamiseks, liituja tehnilise projekti läbivaatamiseks, liitumispunkti ja liituja elektripaigaldise võrguga ühendamise ning pingestamise toimingute korraldamiseks, põhivõrguettevõtja elektrivõrguga ühendatava tootmismooduli sünkroniseerimistoimingute ning RfG, võrgueeskirja ning muudele liitumistingimustele vastavuse hindamise toimingute, mh pingelohu läbimisvõime katsetuse, korraldamiseks ning liitujate konsulteerimiseks liitumismenetluse raames. Pingelohu läbimisvõime katse viib läbi sõltumatu osapool, millest lähtuvalt sisalduvad toimingutasus kolmanda osapoole kulud katse korraldamiseks, tulemuste mõõtmiseks, hindamiseks ja muudeks vajalikeks toiminguteks. Liitujast tingitud pingelohu läbimisvõime katse ebaõnnestumisel rakendab põhivõrguettevõtja iga järgneva katse läbiviimise eest täiendavat toimingutasu uue katse läbiviimisel tekkivate tegelike kulude ulatuses.
- 1.3 Liitumistasu tasutakse järgmiselt:
 - 1.3.1 ehitustööde ja seonduvate tööde maksumus tasutakse põhivõrguettevõtjale vastavalt elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjas sätestatud tingimustele;
 - 1.3.2 menetlustasu tasutakse liitumistaotluse esitamisel ning selle suurus sõltub esitatud taotluse liigist. Põhivõrguettevõtja eristab kahte liiki taotlusi:
 - 1.3.2.1 tarbija või jaotusvõrguettevõtja liitumine uues liitumispunktis või jaotusvõrguettevõtja olemasolevas liitumispunktis tarbimis- ja/või tootmistingimuste muutmine või tarbija olemasolevas liitumispunktis tarbimistingimuste muutmine;
 - 1.3.2.2 tootmismooduli või segapaigaldiste põhivõrguga ühendamine või nende tootmis- ja/või tarbimistingimuste muutmine.
 - 1.3.3 Toimingutasu tasutakse liitumistasu osamaksetega samas proportsioonis osamakse suurusega liitumislepingus ettenähtud liitumistasust. Toimingutasu suurus on diferentseeritud liitumise rajamisega kaasnevate toimingute mahu alusel kahte liiki:
 - 1.3.3.1 tarbija või jaotusvõrguettevõtja liitumine uues liitumispunktis või jaotusvõrguettevõtja olemasolevas liitumispunktis tarbimis- ja/või tootmistingimuste muutmine või tarbija olemasolevas liitumispunktis tarbimistingimuste muutmine;

1.3.3.2 tootmismooduli või segapaigaldiste põhivõrguga ühendamine või nende tootmis- ja/või tarbimistingimuste muutmine.

2. Põhimõtted samaaegsetel liitumistel ja/või põhivõrguettevõtja arenduskohustuse täitmisel

2.1 Kui põhivõrguettevõtja rajab liitumislepingu täitmisel omal initsiatiivil elektripaigaldisi või -seadmeid, mille läbilaskevõime või tehnilised parameetrid ületavad Liitumistingimustes toodud põhivõrguettevõtja võrgu ehitamisel kasutatavaid minimaalseid parameetreid ning mis seejuures ei ole vajalikud liitumislepingu täitmiseks, siis sellest tulenevat kallinemist liituja poolt tasumisele kuuluvasse liitumistasusse ei arvestata. Liituja liitumistasusse arvestatakse elektripaigaldiste või –seadmete maksumus, mille läbilaskevõimed või tehnilised parameetrid vastavad Liitumistingimustes toodud põhivõrguettevõtja võrgu ehitamisel kasutatavatele minimaalsetele parameetritele ning mille leidmisel lähtub põhivõrguettevõtja enda poolt läbi viidud hangetel ajalooliselt kujunenud keskmisest hinnast.

2.2 Liitumistasu hulka ei arvata liitumispakkumises sisalduvaid investeeringuid võrgutugevduste rajamiseks, mis on vajalikud liituja poolt soovitud läbilaskevõimsuse tagamiseks juhul kui need investeeringud sisalduvad põhivõrguettevõtja kodulehel avaldatud kinnitatud investeeringute kavas ning mille rajamiseks põhivõrguettevõtja on sõlminud või sõlmib alates liitumispakkumise väljastamisest 5 aasta jooksul ehitushankelepingu. Liituja poolt soovitud võrguühenduse läbilaskevõimsus tagatakse liitujale pärast selle investeeringu realiseerumist.

2.3 Juhul, kui kahe või enama liituja samaaegsel liitumisel sisalduvad liitujate liitumislepingus võrguga ühendamiseks vajalike projekteeritavate ja ehitatavate elektripaigaldiste hulgas võrgutugevdused, jagatakse ühiste võrgutugevduste rajamise ehitustööde ja seonduvate tööde maksumus samaaegsete liitujate vahel käesolevas punktis sätestatud korras ja tingimustel.

2.3.1 Võrgutugevduste all peetakse silmas liituja liitumislepinguga kokkulepitud tootmis- ja/või tarbimistingimuste tagamiseks projekteeritavaid ja ehitatavaid elektripaigaldisi, mis ei ole seotud liitumispunkti projekteerimise ja ehitusega ning mida saab kasutada teistele klientidele elektrienergia edastamiseks. Liitumispunktina käsitletakse projekteeritavaid ja ehitatavaid elektripaigaldisi, mille kaudu on liituja elektriseadmed ühendatud elektrivõrguga ja mida saab kasutada vaid selle liituja elektrienergia edastamiseks. Liitumispunkti ehituse ja seonduvate tööde maksumus tuleb tasuda liitujal, kelle elektripaigaldis vastava liitumispunkti kaudu elektrivõrguga ühendatakse.

2.3.2 Võrgutugevduskulude all peetakse silmas kõiki liituja poolt liitumistasu raames tasutavaid kulutusi tema liitumiseks vajalike võrgutugevduste rajamiseks.

2.3.3 Võrgutugevduste määramiseks vajalike võrguarvutuste tegemisel võetakse arvesse need põhivõrguga liitumiseks esitatud liitumistaotlused, mis on esitatud mitte hiljem kui liituja enda liitumistaotlus.

2.3.4 Samaaegse liitumise all peetakse silmas olukorda, kus liitumislepingu pakkumise esitamisel selgub, et liituja liitumiseks on vaja kasutada juba eelnevalt teiste liitujate pooleli olevates liitumisprotsessides valmis ehitatavaid või planeeritavaid võrgutugevdusi. Käesoleva alapunkti mõistes loetakse pooleliolevaks liitumisprotsessiks liitumist kuni kõigi järgmiste tingimuste täitmiseni:

2.3.4.1 võrgutugevduskulu objektiks olev elektripaigaldis on valmis ehitatud ning pingestatud;

- 2.3.4.2 eelnev liitaja on tasunud liitumistasu kolmanda osamakse.
- 2.3.5 Võrgutugevduskulude tasumine toimub järgmiste põhimõtete alusel:
- 2.3.5.1 samaaegsetel liitujatel tuleb ühiste võrgutugevduste eest tasuda kõigil 100%. Ühised võrgutugevduskulud tasaarvestatakse pärast iga osamakse täielikku tasumist kõikide liitujate poolt ning liitujatele tagastatakse osa, mis ei kuulu vastavalt punktis 2.3.6 arvutuspõhimõtetele tema poolt tasumiseks;
- 2.3.5.2 kui samaaegsetest liitujatest on esimese liituja poolt järgmise liituja osamakse arve koostamise hetkeks tasunud 100% ühistest võrgutugevduskuludest, tasub järgmine liituja ainult punktis 2.3.6 toodud arvutuskäigu kohaselt maksmisele kuuluva osa.
- 2.3.5.3 juhul, kui mõni samaaegne liituja jätab liitumisprotsessi pooleli ning sellega seoses liitumisleping lõpeb, siis liidetakse tasumata jäänud ühiste võrgutugevduskulude osa vastavalt punktis 2.3.6 toodud arvutuspõhimõtetele teiste samaaegselt liitujate liitumistasu hulka.
- 2.3.6 Ühiste võrgutugevduste jagamine samaaegsete liitujate vahel toimub järgmiste põhimõtete alusel:
- 2.3.6.1 Sõltuvalt võrgutugevduste iseloomust jagatakse võrgutugevdused alajaama- ja liinitöödeks;
- 2.3.6.1.1 Liinitöödena käsitletakse liitumisest tulenevate uute ülekandeliinide ehitamist ning olemasolevate ülekandeliinide läbilaskevõime, töö- või varustuskindluse suurendamist. Liinitöödena mõistetakse ka kõiki kaasnevaid tegevusi ülekandeliini elektrisüsteemi ühendamiseks.
- 2.3.6.1.2 Alajaamatöödena käsitletakse kõiki liitumiseks vajalikke töid põhivõrguettevõtja olemasolevate alajaamade laiendamiseks või ümberehitamiseks ning uute alajaamade ehitamiseks.
- 2.3.6.2 Samaaegsetele liitujatele tasumiseks kuuluv osa ühistest liinitööde võrgutugevdustest leitakse järgmiste põhimõtete alusel:
- 2.3.6.2.1 Liinitööde ühistest võrgutugevduskuludest kuulub igale samaaegselt liitujale ($Liituja_x$) tasumiseks osa, mille moodustab tema liitumislepingu järgse kas tootmis- või tarbimissuunalise võimsuse suurim absoluutväärtus ($|P_{max}|$) kõikide samaaegsete liitujate kas tootmis- või tarbimissuunaliste võimsuste suurimate absoluutväärtuste summast ($\sum_{i=0}^x |P_{max}|$);
- 2.3.6.2.2 Igale liitujale kõnealusest võrgutugevdusest tasumiseks kuuluv osa arvutatakse järgmise valemi alusel:
- $$Liituja_x \text{ osa võrgutugevduskuludest: } \frac{|P_{max}|_{Liituja_x}}{|P_{max}|_{Liituja_1} + |P_{max}|_{Liituja_2} + \dots + |P_{max}|_{Liituja_x}} \cdot 100\%.$$
- 2.3.6.3 Alajaamatööde ühistest võrgutugevduskuludest kuulub igale samaaegselt liitujale tasumiseks osa, mille moodustab tema liitumislepingu täitmiseks mistahes alajaamas vajalike lahtrite arv samaaegsete liitujate liitumislepingute täitmiseks kõnealuses alajaamas ehitatavate või rekonstrueeritavate lahtrite arvust.
- 2.3.7 Võrgutugevduskulude koosseisu, mahu ning ühiste võrgutugevduste hulka arvestamise üle otsustab põhivõrguettevõtja ning viimase otsus on liitujale siduv. Liituja vastaval soovil esitab põhivõrguettevõtja liitujale otsuse koos kirjalike põhjendustega.
- 2.3.8 Võrgutugevduste, mis ei sisaldu ühegi varasema liituja liitumislepingus põhjusel, et selleks puudus varasemalt tehniline vajadus, tuleb tasuda 100% liitujal, kelle liitumislepingu täitmiseks vajalike tööde mahus antud võrgutugevdus esineb.
- 2.4 Võrguettevõtja kontrollib liitumislepingu pakkumise kalkulatsioonis sisalduvate tööde hulka ja liitumistasu suurust kas enne:

- 2.4.1 võrgutugevduste ja/või liitumispunkti(de) ehitus-projekteerimise esimese hanke välja kuulutamist või;
- 2.4.2 liitumistasu teise osamakse arve koostamist.
- 2.5 Kui põhivõrguettevõtja leiab, et liitumistasu kalkulatsioon on oluliselt muutunud, teeb põhivõrguettevõtja liitujale ettepaneku liitumislepingu muutmiseks.

3. Ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuse vähendamise meetodika

- 3.1 Ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuse vähendamise meetodika aluseks on põhimõtte vähendada ühiskonna kogukulusid. Ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuse vähendamise lubamine on põhivõrguettevõtja juhtumipõhine kaalutusotsus ning selle rakendamiseks on kaks võimalust ning korraga on neist rakendatav ainult üks.
 - 3.1.1 Põhivõrguettevõtja võib vähendada liitumislepingu pakkumises ehitustööde ja seonduvate tööde maksumust juhul, kui võrgutugevduste ning elektripaigaldiste rajamisega (või ümberehitamisega) vähenevad põhivõrguettevõtja käidu-, investeringu- või muud kulud.
 - 3.1.1.1 Saavutatav kulude kokkuhoid jagatakse liituja (50%) ja põhivõrguettevõtja (50%) vahel võrdselt ning ehitustööde ja seonduvate tööde maksumust vähendatakse liituja osa võrra.
 - 3.1.2 Põhivõrguettevõtja võib vähendada liitumislepingu pakkumises alajaama ehitustööde ja seonduvate tööde maksumust juhul, kui liituja loobub sõlmitava kokkuleppe alusel olemasolevatest liitumispunktidest alajaamas, mille rekonstrueerimine on ette nähtud põhivõrguettevõtja kinnitatud viie aasta investeringute eelarves. Alajaama ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuse vähendamise eelduseks on asjaolud, et liitumispunktidest loobumisel saab põhivõrguettevõtja alajaama rekonstrueerimisest loobuda ja alajaama demonteerida. Meetodika rakendamisel järgitakse põhimõtteid, mille kohaselt:
 - 3.1.2.1 kehtiva kinnitatud investeringute eelarve perioodi ajal sõlmitud kokkuleppe alusel ehitab põhivõrguettevõtja liituja poolt soovitud uude asukohta uue alajaama ning tagab liituja uute 110 kV liitumispunktide ehitamise ilma alajaama ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuseta;
 - 3.1.2.2 ehitatavate 110 kV liitumispunktide arv on võrdne loobunud liitumispunktides kasutatavate 110/... kV jõutrafode arvuga, sõltumata tegelikult loobunud liitumispunktide arvust;
 - 3.1.2.3 ehitustööde ja seonduvate tööde maksumuse vähendamine ei hõlma vajalike võrgu ümberehitamisega (nt uued õhuliinid ning nende sisestus rajatavasse alajaama) või muude alajaama rajamisega seotud kulude, mida ei oleks esinenud olemasolevas asukohas alajaama rekonstrueerimisel (nt uude asukohta alajaama aluse kinnistu ostmise), katmist.